

Zápis z Oborového setkání platformy ekologických nevládních organizací Zeleného kruhu, 9. listopadu 2010, Mánes

Přítomni:

Jaromír Bratka, František Málek (Metropolitní region – SOP), Pavel Černohouš (Ateliér pro ŽP), Pavel Činčera (BEZK), Jan Freidinger (Greenpeace), Yvonna Gailly (Veronica-STEP), Eva Chvojková (Ametyst), Karolína Josková (Přátelé b. hory Blaník), Vojtěch Kotecký (Hnutí DUHA), Lukáš Lyer (Nesehnutí), František Málek (Metropolitní region – SOP), Jan Moravec (ČSOP), Pašek Ondřej (CDE), Pavel Pracný (Hnutí Brontosaurus), Prokeš Mirek (Přátelé přírody ČR), Pavel Příbyl (Hnutí DUHA), Eva Pavlorková (EPS), Petr Skála (Svaz ochrany přírody a krajiny ČR), Julie Sokolovičová (Pavučina), Štechová Dana (Společnost pro zahradní a krajinářskou tvorbu), Šremer Pavel (STUŽ), Dominika Švárová (Dopravní federace), Lukáš Viktora (ČSO), Ondřej Volf (Ametyst), Kateřina Ptáčková, Jan Skalík, Daniel Vondrouš (Zelený kruh).

Přednášející:

Jan Dušek (Daphne), Jiří Jeřábek (CDE), Martin Kryl (Hnutí DUHA), Aleš Kuták (Dopravní federace), Miroslav Patrik (Děti Země), David Pithart (Daphne), Eduard Sequens (Calla), Tereza Stöckelová (ProAlt)

Hosté z Ministerstva životního prostředí:

Rut Bízková (náměstkyně ministra životního prostředí), Ivo Hlaváč (náměstek ministra životního prostředí), Tomáš Tesař (náměstek ministra životního prostředí), Tomáš Kažmierski (ŘO nástrojů politiky ŽP), Vilém Žák (vedoucí poradců ministra ŽP)

Zápis z jednání

🌿 PŘÍSPĚVKY

Moderátor: Zdeňka Šimková

Kateřina Ptáčková: Ve své příspěvku představila činnost Zeleného kruhu a novinky z kanceláře Zeleného kruhu. Upozornila na možnost zasílat do konce měsíce listopadu stručné anotace projektů, které pracují s dobrovolníky (spoty MŠMT). Dále informovala o chystaném oslovení více než 500 organizací na území celé ČR s nabídkou členství v oborové platformě ZK. Uvedla, že je nyní schválený věcný záměr zákona o veřejné prospěšnosti, byl ale odvolaný ministr a nyní není ustanoven ani zmocněnec pro lidská práva. Probíhá vypracování studie, Petr Machálek a další byli nominováni do pracovní skupiny k tématu. Členské organizace by mohly sdílet mediální monitoring, o kterém vyjednává kancelář ZK

Daniel Vondrouš: Informoval o dění v legislativním centru ZK. MŽP přestává být partnerem v řadě témat. Prioritami je téma účasti veřejnosti na rozhodování, hlídání aktuálních kauz a zákonů (informační servis z vlády a parlamentu) a především zákonů vtělených do koaliční smlouvy a programového prohlášení vlády: zákon o ovzduší (deklarovaná priorita ministra, naše priorita, společensky střetová témata), zákon o ochraně půdního fondu aj. Zazněla také nabídka účastnit se legislativních schůzek Zeleného kruhu, kde je příležitost konzultovat aktuální témata v širším kruhu,

Aleš Kuták (Dopravní federace) představil historii vzniku Dopravní federace a uvedl aktuální plánované aktivity. Členskými organizacemi jsou Hnutí DUHA, EPS, Děti Země, CDE, Oživení – tedy organizace, které mají kapacitu na práci na přesahových tématech. Prioritami je snaha o rozšíření mýtného na celou dopravní síť pro nákladní dopravu a ovlivnění způsobu, jak se plánují a staví dopravní sítě a komunikace s kraji. Informoval o dění na MD například o plánovaném přesunu 6 mld. dotací z železniční infrastruktury na stavbu dálnic. Evropská komise by přesun neschválila, MŽP proto nakonec připravuje návrh na přesun mnohem menší částky.

Jiří Jeřábek (Klimatická koalice) představil činnost Klimatické koalice. Koalice funguje jako neregistrovaná platforma spolupracující také s humanitárními organizacemi: Člověk v tísni, Adra, FoRS, Glopolis. Spravuje webové stránky www.zmenaklimatu.cz. Aktuálně je připravovaná pozice k jednání v Cancúnu. Uvedl, že koalice je otevřena k přijímání dalších členů.

Jan Dušek (Koalice pro Naturu 2000) informoval ve své prezentaci o vzniku a fungování a aktivitách koalice pro NATURU 2000. Představil návrh Prusinecké výzvy, která bude obsahovat stanovisko zástupců Koalice k dopadům rozvoje obnovitelných zdrojů energie na evropskou síť chráněných území NATURA 2000. K debatě o finální podobě návrhu Prusinské výzvy je na leden naplánován kulatý stůl facilitovaný ZK.

David Pithart (Koalice pro řeky) představil nové uskupení. Sdělil důvody vzniku a informoval o jejích aktivitách. Členové koalice jsou: Unie pro řeku Moravu, Arnika, Daphne, Ústav pro ekopolitiku, Hnutí DUHA.

Tereza Stockelová (ProAlt) představila činnost ProAlt a důvody jeho vzniku. Vznikl jako reakce na reformy nové vládní koalice a zabývá se především alternativami k návrhům důchodové reformy, reformy zdravotnictví a vysokého školství. ProAlt pracuje na dobrovolném principu, nemá vnější zdroje financí, není formalizová, je sítí jednotlivců. Rád by se ve spolupráci s ekologickými organizacemi věnoval i některým ekologickým tématům.

Martin Kryl (Hnutí DUHA) hovořil o budoucnosti fondů EU v ČR po roce 2013. Připomněl, že zástupcem neziskového sektoru v Řídícím a koordinačním výboru pro potřeby koordinace pomoci poskytované Evropskými společenstvími na úrovni státu (tzv. ŘKV) je Miroslav Kunderata. Sdělil, že debata ministerstva (MMR) s neziskovým sektorem příliš neprobíhá a že vzniká studie překážek čerpání zdrojů od NNO.

Pro příště by mělo být vytvořeno méně operačních programů (sledování dosahování cílů je nyní téměř nemožné vzhledem k nepřehlednosti indikátorů). Uvedl, že se připravuje setkání zájemců se záměrem hledání společné strategie. Zájemci o účast se mohou obracet na něj.

Edvard Sequens (Calla) ve svém příspěvku hovořil o aktuální situaci kolem výběru vhodných míst pro jaderné uložení a o dostavbě JE Temelín. Informoval o technokratickém způsobu rozhodování o umístění uložení a o nutnosti zapojení veřejnosti a prosazení práva veta pro obce, jako je to např. ve Švédsku. Sdělil, že vznikla pracovní skupina při SURAO k dialogu o jaderném uložení a že v ní působí jako zástupce ekologických organizací.

✿ SETKÁNÍ ZÁSTUPCŮ NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ S NÁMĚSTKY A NÁMĚSTKYNÍ MINISTERSTVA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Moderátor: Kateřina Ptáčková

1. Energetika, OZE

Počítáte s pokračováním podpory zateplování rodinných a bytových domů po ukončení stávajícího programu Zelená úsporám? Nebudou pro její financování chybět peníze, až budou současné zdroje za prodej kjotských kreditů vyčerpané? Jak uvažujete využít výnosy z evropských emisních povolenek, které stát bude získávat po roce 2012.

NM Bízková uvedla, že do budoucna se s takovou mírou podpory, jako byl program Zelená úsporám nepočítá, ale že MŽP se bude snažit, aby fungovaly dotace podobného typu co nejdéle. Program bude pokračovat od 1.2 2011, bude méně peněz (realizace do r. 2012, od r. 2013 bude program pokračovat a bude dotován z peněz z prodeje emisních povolenek. **NM Hlaváč** uvedl, že nastavení programu Zelená úsporám bylo „nešťastné“ a peníze šly na projekty příliš rychle. Uvedl, že by na dotování dalšího pokračování programu rádi použili část výnosů z prodeje emisních povolenek (polovinu bez jakýchkoliv podmínek pro SFŽP, další čtvrtinu pro vyrovnání zvýšení ceny elektřiny způsobené OZE). Na co budou peníze z prodeje povolenek použity, je v jednání (MŽP a Ministerstvo financí)

Proč ČR aktivně neprosazuje zvýšení evropského cíle snížení emisí CO2 do roku 2020 na 30 %, přestože zvýšení redukčního cíle a s ním spojené zvýšení ceny povolenek bylo pro ČR výhodné i ekonomicky? České firmy mají velké rezervy povolenek, které bude možné převést do příštího obchodovacího období, a většina české energetiky má mimoto pro příští obchodovací období přislíbeny povolenky zdarma. To vše by poskytlo ČR nezanedbatelnou komparativní výhodu ve srovnání s ostatními státy. Proč se ji nesnažit aktivně využít?

NM Bízková uvedla, že Brusel zpracovává vlastní analýzu dopadů snížení emisí CO2 do roku 2020 na 30 %, na národní ekonomiky. Zdůraznila, že to není problém o dvou neznámých, ale že se jedná o více neznámých a je nutné určit si priority. Musí dojít k mezirezortnímu propojení. Podporu navýšení závazku nelze v současné situaci slíbit.

NM Hlaváč poznamenal, že se zdá, že i samotná EU zařadila zpátečku. Na globální scéně je patrné, že možná dohoda v Cancúnu je pouhou iluzí a i v EU je nálada velmi pesimistická. Dále uvedl, že v ČR nemáme v současné době politiku, aby bylo možné efektivně něčeho dosáhnout (naše situace je výrazně jiná než například v Bruselu či v Londýně). Zdůraznil, že je nutné zapojit více rezortů a to jde často velmi těžko. Vláda podmiňuje svoji pozici závazky Číny a Indie.

V jaké fázi se v současné chvíli nachází příprava koncepčního materiálu, zastřešujícího energetické, surovinové a klimatické politiky? Kdo je za jeho přípravu zodpovědný, jaké je role MŽP a v které fázi bude mít odborná veřejnost možnost se do přípravy strategie zapojit?

NM Bízková uvedla, že existuje momentálně několik scénářů. Je nutné udělat SEA u všech scénářů na začátku roku 2011 a do poloviny roku předložit vládě. **NM Hlaváč** dodal, že vážne komunikace mezi MPO a MŽP. MPO si nemyslí, že začíná od začátku a nechce proto SEA. Upozornil na to, že aktuální výpočty neodpovídají realitě, MPO počítalo s uhlím za limity a

ve Frenštátě a s Temelínem do 2020. To vše se musí předělat. Pracuje se na novele zákona o OZE, včetně implementace směrnice o zateplování budov.

Horní zákon

Současná koalice se v koaliční smlouvě zavázala, že do konce roku 2011 přijme novelu horního zákona, která znemožní vyvlastňování za účelem těžby. MŽP je jedním ze dvou ministerstev, do jehož působnosti horní zákon patří. Byla už zahájena příprava uvedeného zákona, jaký je jeho časový plán a kde je možné se k němu vyjadřovat?

NM Tesař k této otázce uvedl, že zákon spadá pod MPO a uvedl, že MŽP není tím, kdo ho předkládá, a tudíž se výrazně zapojovat nebude. Paragraf 31 o vyvlastnění nebyl v minulosti nikdy uplatněn, a tudíž si pan náměstek myslí, že nehrozí, že by se paragraf v budoucnu použil. V legislativním plánu je projednávání uvedeno na první pololetí 2012.

Na dotaz, zda budou požadovat jeho zrušení, jelikož je to uvedeno v koaliční smlouvě, sdělil, že nezná koaliční smlouvu natolik, aby věděl, že tam slib zrušení paragrafu 31 je uveden. Jeho osobní názor je, že to nutné není.

NATURA 2000

Kdy dojde k dokončení procesu vyhlásování Evropsky významných lokalit v rámci soustavy NATURA 2000 a budou vyhlášena zbývající území?

NM Tesař uvedl, že v roce 2009 byl Evropské komisi předán seznam jednotlivých navržených lokalit. Komisi se seznam zdál nedostatečný. V reakci se v listopadu 2010 seje Výbor pro stanoviště, který zaujme stanovisko, kterým se MŽP bude vážně zabývat. Uvedl, že se MŽP bude snažit seznam na základě připomínek rozšířit.

Ochrana vod

V čem spatřujete těžiště budoucí protipovodňové strategie v ČR? Je podle Vás možné skloubit přírodě blízkou protipovodňovou ochranu a ochranu přírody? Bude MŽP nadále podporovat rozvoj vodní dopravy tam, kde není v konfliktu s ochranou přírody? A naopak odmítat ekonomicky nerentabilní projekt jezů na Labi?

NM Hlaváč v reakci na otázku řekl, že protipovodňová strategie v ČR existuje. Bude předložena MZe a koncem měsíce listopadu půjde na vládu. Podle jeho názoru je tato strategie velmi slabá. Uvedl, že jejich vize vytvořit fond, do které se v průběhu let nakumuluje 50 miliard, a z této částky půjde 25 miliard na přírodě blízká opatření, není z MZe podporován. MŽP spouští velký projekt ve spolupráci s ústavem TGM, který zahrnuje přes sto osvětových seminářů pro starosty zejm. Liberecka a dále také analýzu stavu a návrh, kam směřovat. **Šéfporadce Žák** dále uvedl, že komunikace vážne i uvnitř MŽP, jednotlivé odbory mají na věc jiný názor. Bude nutné ujednotit metodiku a priority.

Šumava

Jak se staví MŽP k odchodu ředitele NP Šumavy? Bude vyhlášovat výběrové řízení? Zaznělo hlasy, že je již připraven nástupce z řad ODS, co je na tom pravdy?

NM Tesař uvedl, že bude vypsáno transparentní výběrové řízení. Dementoval informaci, že nástupce je již znám a že je z ODS. Dodal, že stranická příslušnost nebude hrát roli a že samotný výběr bude velmi náročný, protože současná situace na Šumavě vyžaduje velmi schopného člověka. Na připomínku, že musí hledat zejména člověka, kterému budou důvěřovat media a veřejnost, uvedl **NM Tesař**, že důležité je spíše, aby si budoucí ředitel uměl naklonit starosty obcí.

Kácení

Vyhláška nebude, místo ní se dělá o něco širší a ta bude nejdříve na jaře. Nadále tedy budou moci fyzické osoby kácet stromy do 80 cm obvodu bez jakéhokoliv řízení, bez omezení a bez náhrady. Tuto zimní sezonu se tedy bude kácet podobně jako tu minulou. NM Tesař se domnívá, že když se kácelo minule, v tomto období vegetačního klidu se už tolik kácet nebude.

Účast veřejnosti při rozhodování o věcech životního prostředí, naplňování Aarhuské úmluvy

Každý občan má ústavou dané právo na příznivé životní prostředí a právo na spravedlivý proces při ochraně svých práv. Česká environmentální legislativa (praxe při její aplikaci) ve většině řízení o zásazích do životního prostředí nepočítá s účastí dotčených fyzických osob a je proto v rozporu s ústavním pořádkem (porušuje základní lidská práva i mezinárodní úmluvu. Bude MŽP aktivně odmítat snahy dalších rezortů o bezdůvodné omezování základních lidských práv? Bez odpovědi.

Stavební zákon

Stavební zákon je normou se zásadním významem pro ochranu životního prostředí. Jsou to právě postupy podle stavebního zákona, které definují vztahy v území, to, kde bude zdroj znečišťování životního prostředí anebo naopak jaká opatření k jeho zlepšení budou realizována. MMR nyní připravuje velkou novelu stavebního zákona a zároveň pracuje na konceptu integrace posuzování EIA do procesů podle stavebního zákona. Tyto práce probíhají bez jakékoli systematické konzultace s veřejností, které se tato změna zásadním způsobem dotkne. MMR se v minulosti opakovaně pokoušelo omezit účast veřejnosti v těchto řízeních a zjednodušit tak prosazování (nejen) velkých staveb s podstatnými vlivy na životní prostředí, tj. umožnit výstavbu bez ohledu na ochranu životního prostředí. Hodlá MŽP aktivně prosazovat, aby tyto novelizační snahy nevedly ke zhoršení zákonných podmínek pro ochranu životního prostředí? Hodlá MŽP hájit alespoň stávající možnosti účasti veřejnosti v řízeních? Umožní MŽP dotčené veřejnosti zapojit se do těchto novelizačních prací (konzultace návrhů, účast v pracovních skupinách, atd.)?

NM Hlaváč ubezpečil přítomné, že novela se připravuje a že bude muset splňovat závazky vyplývající z Aarhuské úmluvy. Nelze k tomu nic dalšího dodat, jelikož se novela právě připravuje. Překvapila jej informace, že šéfka meziresortní pracovní skupiny již oznámila, že návrh zákona má vyloučit veřejnost ze stavebních řízení. Podle něj by mělo naopak dojít k rozšíření účasti. Ekologické organizace odkázal na ředitele odboru své sekce – pana Macha a na NM Kalouse z MMR. Na otázku, proč ministr Drobil v Poslanecké sněmovně hlasoval pro novelu zákona o urychlení dopravní infrastruktury, která by fakticky zabránila účasti veřejnosti na rozhodování o velkých projektech, neznal odpověď nikdo z přítomných zástupců MŽP.

Víme, že činíte kroky k ochraně ZPF v souvislosti s výstavbou fotovoltaických elektráren. Z hlediska ochrany ZPF je dalším problémem expanze velkých nákupních center a hypermarketů. Z celorepublikového výzkumu vyplývá, že v letech 2003 - 2009 zabraly tyto objekty zemědělskou půdu o ploše odpovídající devíti stům fotbalových hřišť. Ještě větší zábory zemědělské půdy souvisejí s výstavbou logistických center a skladů. Ve srovnání s elektrárnami je závažnost záboru v těchto případech větší, neboť uvedení pozemků do původního stavu je v podstatě nemožné. Zabýváte se tímto problémem? Pokud ano, co konkrétního prosazujete? Pokud ne, kdo by měl podle Vašeho názoru tento problém řešit?

NM Hlaváč si myslí, že šestinásobné zvýšení poplatku odstupňované podle kvality půdy nestačí. U **NM Bízkové** se vymýšlí nový ekonomický nástroj zahrnující parametr tržní ceny i ve vazbě na GAEC. Šéfredaktor **Žák** uvedl, že ve skutečnosti je ohroženo vyjmutím ze ZPF mnohem více, než 6 - 14 ha denně. Toto číslo totiž nezahrnuje půdu v kategorii "ostatní" a v územních plánech je rezervováno mnohem více zastavitelné půdy.

MMR musí dát limity pro územní plánování a zpracovat nástroje do stavebního zákona. Musí být dokončeny komplexní pozemkové úpravy. 93 % pozemků je v nájmu. Národní doplňkové platby se nevyplácejí vlastníkům ale nájemcům.

Zákon o ovzduší

„Rychlá“ malá novela prochází v parlamentu normálním procesem (MŽP ji chtělo zrychleně). Obsahuje paragrafy o nízkoemisních zónách, zavedení územních emisních stropů a zrušení placení na dálnici v Ostravě v době ohrožení smogem. K tomu se uzavírají dobrovolné dohody s některými podniky – budou dobrovolně snižovat emise a platit na ozdravné pobyty dětí.

Nový zákon o ochraně ovzduší se dokončuje (poplatky za znečišťování ovzduší aj.) a bude na začátku roku ve vládě.

SFŽP, OPŽP

Jakým způsobem bude zajištěno pokračování národních programů, především v oblasti dotačních titulů pro ekologické nevládní organizace? Uvažuje se o úpravě v rozhodovacím procesu?

NM Bízková uvedla, že u OPŽP se bude pozměňovat schvalovací proces. U národních programů se bude rozšiřovat okruh titulů (například dotační titul_ozdravné pobyty pro děti). Peníze budou získávány také z dobrovolných dohod se znečišťovateli. Pro NNO bude asi méně peněz, ale výzvy vyhlášeny budou. Pro EVVO a poradenství bude připraveno max. 50 milionů. Omezí se podpora výkupu pozemků v NP a CHKO.

Jakým způsobem bude MŽP reagovat na premiérem vznesené požadavky vůči OPŽP, které se týkají podílu na sanování údajného nedostatku finančních prostředků ve Státním fondu dopravní infrastruktury?

NM Bízková potvrdila, že se diskuze na toto téma opravdu vede. Ubezpečila však přítomné, že peníze by šly pouze na skalní sesuvy a sesuvy půdy. Výhodiskem při jednání je však fakt, že samo OPŽP má málo peněz a tudíž je bude směřovat primárně do životního prostředí. **NM Hlaváč** dodal, že se nebudou převádět prostředky mezi programy a pokud se ministr MŽP a MD domluví, pak bude vyhlášena speciální výzva z PO 6.

Zapsala: Zdeňka Šimková (koordinátorka oborové platformy ZK)

Dne: 12. listopadu 2010